

De kerkuil (*Tyto alba*) die in de vroege morgen van 13 april 1993 langs het Weipad in de wijk Vreewijk in Rotterdam-zuid werd aangereken, en die we via Henk Gaasbeek ontvingen (aanwinstnummer 93-100), is onlangs in opgezette vorm aan de vogelcollectie toegevoegd (NMR 9997-00189). Sectie op het kadaver wees uit dat het een gezonde volwassen man is (was) die in de nacht voor z'n fatale aanvaring met een vrachtwagen twee bosspitsmuisen (*Sorex araneus*) verorberd had. Het is een fraaie aanwinst voor het museum. In de collectie hebben we er slechts een handje vol. Op vier oude opgezette exemplaren en een Groningse (NMR 9997-00126) en een Bretonse (NMR 9997-00034) balg na, hebben we verder niets, laat staan een echte Rotterdamse kerkuil. Dat is niet verwonderlijk. Kerkuilen zijn zeldzaam in het westen van het land en van waarnemingen binnen onze gemeentegrens heb ik geen weet. Het succesvolle

broedgeval, een jaar of twee drie geleden, van een paartje in de kerktoren van Schiedam-Kethel is dan ook zeer uitzonderlijk. Maar sinds het vlak bij de kerk gelegen graanakkertje - dat voor de broodnodige muizen zorgde - verdween, zijn de Schiedamse kerkuilen er ook niet meer. Naar de herkomst van de Vreewijkse kerkuil kunnen we slechts gissen. Kerkuilen staan bekend als standvogels die bij voedselschaarste flinke zwerftochten kunnen maken. Er is nauwelijks sprake van gerichte trek; jonge vogels kunnen in alle richtingen uitzwermen.

Bestudering van het verenkleed van de Vreewijkse kerkuil geeft een aanwijzing over z'n herkomst. In Europa komen namelijk twee ondersoorten van de kerkuil voor met een duidelijk verschillend uiterlijk. In Engeland, Frankrijk en Zuid-Europa tot de Balearen, Malta, Sicilië en west-Griekenland de aan de onderzijde bijna spierwitte *Tyto alba alba*, en in Midden-Europa en zuidwest Rusland de 'bruinbui-kige' *Tyto alba guttata*. Nederlandse kerkuilen staan doorgaans als *Tyto alba guttata* in de vogelboeken, maar omdat ons land min of meer op de grens van het verspreidingsgebied van de twee ondersoorten ligt, komen er lokaal nogal wat mengvormen voor. Kerkuilen trekken zich immers niets aan van landsgrenzen en plaatjes in vogelboeken. De uil uit Vreewijk vertoont een scherpe scheiding tussen z'n lichtbruine borst en bijna spierwitte buik en is daarmee een schoolvoorbeeld van een echte 'intermediair' uit een zuid-Nederlandse populatie. Onze Groningse kerkuil (balg 9997-00126) is daarentegen van top tot teen kaneelbruin en daarmee een onmiskenbare 'echte' *Tyto alba guttata*. Kees Moeliker

colofon

Straatgras is een kwartaal-uitgave van het Natuurmuseum Rotterdam waarin opgenomen mededelingen van de vereniging Natuurmuseum Rotterdam N.M.R. Oplage 400
ISSN 0923-9286

adres

Natuurmuseum Rotterdam
Westzeedijk 345 (in het Museumpark)
3015 AA Rotterdam
dins-vrij: 10-17 uur
zondag: 11-17 uur

correspondentie

postbus 23452
3001 KL Rotterdam
tel (010) 436 42 22

aan dit nummer werkten mee

Rocka Reprografie (druk)
Erwin Kompanje (tekst)
Gilbert de Vries (tekst)
Rob 't Hart (foto's java-ape)
Hermann Strack (tekst & foto)
Kees Plaisier (tekst)
Henk Menkhorst (interview & foto)
Jelle Reumer (column)
Kees Moeliker (tekst & eindredactie)